

■ Akif Miriyev

12 mart 2016

WWW. KASPI. AZ

Murad Qoçuoğlu ilə məni rəhmətlik yazıçı - jurnalist Abbas Qaraoğlu tanış etmişdi. Sadə, təvazökar, danışdırmasan danışmayan bir adam kimi tanıyıram. "Bir az gecikəndə" adlı kitabının çapını eşidəndə başa düşdüm ki, mən aysberqin üst qatını görmüşəm, altından xəbərim yoxmuş; Murad müəllim cəmiyyətin dərin qatlarından xəbərdar olan çox həssas söz adamı imiş və üreyincə olan mövzu barədə söhbət düşəndə onu susdurmaq çox çətindir. Murad müəllim həyata milli və bəşəri duyğulardan yanaşır, ədalətsizliklə barışa bilmir. Ona görə də 2015-ci ildə 200 səhifəyə yaxın şeir kitabını görəndə təəccüblənmədim; belə narahat üreyin sahibi kədərinə kövrək misralara hopdurmaya bilməz. Kitabın adı da oxucuya çox şey deyir. Murad hələ rayonda müxbir işləyəndə saf, ülvî duyğuları, əxlaqi təmizliyi tərənnüm edən şeirlərlə mətbuatda görünərdi. Onun sözlə, bədii yaradıcılığa tələbkərliyindənə ki, 20-30 il keçəndən sonra ilk kitabının çapını gerçəkləşdirib və bir oxucu kimi dəyərdim ki, çox yaxşı da edib. Kitab istedadlı söz sənəqləri - yazıçı Səyyad Aran və istedadlı şair, nasir, publisist Qəşəm Nəcəfzadə çox səmimi, xeyirxahlıq duyğuları ilə dolu ön söz yazmışlar. Xüsusilə Qəşəm müəllimin geniş filoloji təhlili Murad Qoçuoğlunun yaradıcılığına sonsuz məhəbbətdən xəbər verir. Məni bu yazını gerçəkləşdirməyə sövq edən Muradın o sakit, xarakteri ilə şeirlərindəki sərtlik, tələbkərlik, insan əməlinə tənqidi yanaşmanın təzad yaratmasıdır. Az qala iki aydan bəri yazı məsəmin üstündə olan kitabın, demək olar, hər səhifəsi qısa qeydlər, ni-də, sual, müsbət, bəzən mənfəi işarələri ilə, düz və dalğalı xətlərlə doludur. Muradın şeirlərinin əsas mövzusu dünyanın, bəşəriyyətin naqisliklərinə, insanın mənəvi aşınmasına acı təəssüfdən ibarətdir. "Bir az gecikəndə" kitabını uzun zaman çək-çevir edəndən sonra belə qənaətə gəldim ki, bu şeirlər müəllifinə çox oxşayır - abırlı, həyalı, utancaq, bəzən sərt, bəzən yumşaq, ancaq hər iki halda həzinliyini, zərifliyini saxlayan bu bədii parçalar dərdlərin, qüsurların özünəməxsus eyhamlarla, orijinal metafora və epitetlərlə oxucunun beyninə, idrakına, düşüncəsinə yeridilir, ondan fəal münasibət gözləyir. Bütün bu keyfiyyətləri ilə poetik əhvali-ruhiyyəyə xələl gətirməyən müəllif özünü "gözə soxmur", əldə etdiyi yaradıcılıq uğuru ilə öyünür. Bu da ona imkan verir ki, oxucuya demək istədikləri hədəfə birbaşa dəysin, onu dərindən düşündürsün. Muradın bu təvazökarlıq duyğusunu onun ayrıca bir şeirinin nümunəsində bir az geniş qabartmaq istəyirəm.

Kitabın son səhifəsindəki "Hələ gözlərimə baxmayın mənim" şeiri Muradın bir vətəndaş, bir söz adamı kimi ciddiliyinə, yaradıcılığına, bir sözlə, şəxsi məsuliyyətinə necə həssaslıqla yanaşdığını göstərir:

**Hələ gözlərimə baxmayın mənim;
Birdən çərsiniz, yanılırsınız.
Hələ gözlərimə baxmayın mənim;
Dünya var, mən varam, Siz də varsınız...**

Hələ həyatda "özündən uzaq olduğunu", "bu-laq suyu tək durulmadığını", "sadələvh uşaq tək hər şeye dəlicəsinə vurula biləcəyini" nəzərə alıb tələsməməyi, onun haqqında rəy bildirməməyi, "özünü tapana" qədər gözləməyi vacib sayır:

**Hələ axtarıram öz-özümü mən,
Hələ əsiriyəm dumanın, çənin.
Axtarib özümü tapana qədər
Siz Allah gözümə baxmayın mənim!!**

Muradın 150-ə yaxın şeirinin toplandığı bu kitabda kifayət qədər uğurlu, günümüzün tələblərinə cavab verən, bədii baxımından bəyənilən şeirlər vardır. Onların əksəriyyətində şairin həyata, Allahın pay verdiyi ömrə, gördüyü işə olan tələbkərliyi, məsuliyyəti, ehtiyatlılığı nəzərə çatdırılır, diqqət mərkəzində saxlanılır. Məncə, bu mənada onun "Məni günahlardan qoru, Allahım" şeiri ayrıca qeyd olunmalıdır. Kitabdakı şeirlərin həcmə ən uzununu olan bu şeir Muradın həqiqi insan, vətəndaş, şəxsiyyət, ziyalı obrazını yaradır. Başdan ayağa günahlardan qaçmaq, dünyanı, cəmiyyəti pisləklərdən qorumaq, ən adi səhvlərə görə də xəcalət çəkməkdən qorxmamaq arzusu ilə Tanrıya üz tutan şairin qarşısına qoyduğu məqsəd aydındır; günah çoxdur, heç olmasa, "dərdə çevrilən təzə günahlardan" qorunaq:

**Mənim öz günahım özümə bəsdir -
Özümə bəllidir hər bir günahım;
Hər təzə günahım bir təzə dərdidir,
Məni günahlardan qoru, Allahım.**

Qanmaz əli ilə sınan budağın "qarışqa yükünü çəkmək" arzusunda olan lirik qəhrəman (əlbəttə, bu, Muradın özüdür) yenə özünü günahkar bilir:

**Yetim harayına sınan budağın
Tək birçə qarışqa yükünü çəkim!
Məni günahlardan qoru, Allahım;
Bir günah yerinə min savab əkim!**

Ümumiyyətlə, bu şeiri XXI əsr insanının qarşısında qoyulan əxlaqi-mənəvi tələblərin lirik, incə hisslərlə və kifayət qədər bədii yolla dolğun ifadəsi hesab etmək olar. Düzdür, kitabdakı şeirlər mövzu-məzmun baxımından bölmələrə ayrılma-yıb, ancaq hiss olunur ki, müəllif və redaktor bəzi daha vacib bilinən məzmunla malik şeirləri əvvəle salmağı lazım biliblər. Məsələn, vətən sevgisini tərənnüm edən "Vətən üreyimdən başlanır mənim" şeiri ilk səhifəyə salınıb. Müəllif torpağımızın, ölkəmizin tarixi ilə indiki durumunu, gələcəyi-

Vətənə, insana sevgi dolu şeirlər

Murad Qoçuoğlunun "Bir az gecikəndə" şeirlər kitabı haqqında

ni göz önünə gətirib narahat övlad kimi öz daxili hisslərini qələmə alır:

**Bir ovuc torpağam bu gördüyün mən;
Səpmişəm arzumu torpağın üstə.
Məndən umacağın nədirsə, qardaş,
Mən kiməm, sən onu torpaqdan istə.**

Şair özünü vətənin bir ovuc torpağı bilir və hər kəsin istədiyinin Vətən torpağında bitəcəyini real sayır. O, belə qənaətə gəlir ki, ümid birçə toxumu da bitirər, daşda, qayada olsa tək onu ekənin üreyi sevinci, kədəri bir parça Vətən torpağı ola bilsin:

**Ümidlə əkdinmi birçə toxumu;
Daşda, qayada da bitərmiş, demə!
Sevinci, kədəri, qayğılarıyla
Bir parça üreyim vətənmış, demə!**

Səkkiz bəndlik bu şeirin hər misrasında Vətən, Torpaq sevgisi, sona çatmayan arzu nisgili oxucunu dərin-dərin düşüncələrə daldırır. Üreyində "...Arazboyu uzanan həsrət, Xudafərin harayı yatan" şairin "Bir gün torpağına qarışmağı var", ona görə ki, "Vətən onun üreyindən başlanır":

**Bu da belə ömür, belə taledir;
Doğmalar yad olar, yadlarsa doğma!
Məndən kimliyimi soruşan naşı,
Sərhəd dirəklərin gözümə soxmə;
Vətən üreyimdən başlanır mənim!**

Bəli, Vətəni yarı bölən dirəklər bütöv Vətən məhəbbətini bölə bilməz, axı o, bizim üreyimizdədir! Gözəl məntiqdir!!!

Müəllif Vətən borcunu vətəndaşların birliyinə, bir-birinə sədaqətində görür:

**Özümüz çox mərdi əyəndən sonra,
Düşüb yad qapılar döyəndən sonra
Daha dizin-dizin səcdənə gəllik
Başımız daşlara dəyəndən sonra...
Vətən, bağışla bizi...**

Düşüncəli, ciddi adamlar arasında belə ifadə var: "Dəlisen, sən də başqaları kimi yaşa, yeni özünü düşün!.." Muradın "Mən gündə yüz dəfə dəli oluram" şeiri həmin ifadənin ("özünü düşün") adamı dəli edə biləcəyinə cavabdır: yeni düzə əyri de, heçə var de, pisə yaxşı tək işin getsin. Ona bəs ədalət, sədaqət, həqiqət harda qaldı?!

**Bəxti ağılından yüyrek oğlanlar
Ağıllı yerinə qabağa keçir.**

**Sonra mənim kimi neçə dəlinin
Oturub sakitcə qanını içir...**

"Bir az gecikəndə" kitabında şəhər təbiətini nəzmə çəkən şeirlər də var: "Bu gecə ruhları bağışladılar" onlardan biridir. Burada, həqiqətən, Muradın ilham mələyi çiyninə qonub. Şeirin hər misrasında incə hisslərin təsiri altına düşürəm: "torpağın üstünə ələnən qar" "budaqlar soyuqdan donmasın deyə" onları bələyir.

**Səmadan ağappaq dənəcikləri
Torpağın üstünə ələyir Tanrı,
Elə bil soyuqdan donmasın deyə,
Çılpaq budaqları bələyir Tanrı.**

Doğrudan da, şəhər mühitində qar yağması insanda qərribə duyğular yaradır. İlhamı çaşa gələn şair gözəlliklərin bu qədər bolluğunda günahkar ruhların bağışlanacağı nəticəsinə də gəlir:

**Bu gecə səmadan nur ələndi, nur;
Bu gecə şəhərə qar yağdı, ilk qar.
Birçə gün mələk tək yaşayacağıq;
Bu gecə ruhları bağışladılar.**

"Bir az gecikəndə" kitabındakı şeirlərin çoxu oxucuya insaf, ədalət, rəhm hisslərini bədii ümumiləşdirmə, real həyatı faktlar fonunda aşılایır. Məsələn, "Ana fəryadı" şeirində şair balasını itirmiş quşun vəziyyətinə acıyır, onun dərđini azalda bilmədiyi üçün acı təəssüf hissi keçirir:

**Bir quş ölümünə ağrıyır ürək;
Günlərlə özünə gəlməyir bəzən.
Balasın itirmiş anaydı o quş;
Ana fəryadıdı məni göynədən!**

Günahsız insanları qətlə yetirib üstündə eybəcər hərəkətlər edənlərin yaşadığı indiki zamanda Azərbaycan şairi quşun ana fəryadına dözə bilmir!!

Murad Qoçuoğlunun ilk kitabında bədii sözün qiymətini ucaldan, oxucuya çağdaş narahat dünyamız haqqında çox şey deyən şeirlər toplanıb. Birçə arzumuz odur ki, Murad gələcək kitablarında şeirləri mövzular üzrə yerləşdirsin, bir də şeirlərin sonunda yazılma tarixini göstərsin.